

Stādu audzēšanas nozare - tās popularizēšanas iespējas

Stādu audzētāju biedrības ziņojums

Stādu audzēšanas nozare – tās popularizēšanas iespējas

Ievads.

Stādaudzēšana, kā termins tiek lietots gan lauksaimniecībā, gan mežsaimniecībā. Nozares aptverto darbību rezultātā, saražotais produkts – stāds var būt gan kā starpprodukts, jeb līdzeklis mērķa produktu ražošanai (augļkopībā, dārzenkopībā un mežsaimniecībā), gan kā galaprodukts, kas tiešā veidā paredzēts patēriņam (puķkopība un dekoratīvo koku un krūmu audzēšana). Izvērsti skaidrojums par stādaudzēšanas nozares struktūru ir pieejams 2013. gada nozares ziņojumā.

Šī ziņojuma ietvaros uzmanības centrā izvirzīta stādaudzēšanas kā nozare, kas aptver koku, krūmu un puķu stādu audzēšanu un realizāciju dzīves telpas labiekārtošanas un apstādījumu ierīkošanas vajadzībām, popularizēšana.

1. Vispārējā tirgus situācija un pieprasījums Latvijā.

Tirgus informācija dzīvo augu un dekoratīvās dārzkopības produktu jomā Latvijā ir ļoti ierobežota. Tomēr Stādu audzētāju biedrība katru gadu veic biedru aptaujas. Arī 2013. gadā veiktā biedru aptauja apkopojumā ar skopo valsts statistikas informāciju un publiski pieejamo informāciju ļauj secināt, ka dzīvu koku un augu, sīpolu, sakneņu, griezto ziedu, dekoratīvo koku un krūmu un citu dekoratīvās dārzkopības produktu ražošana ir būtisks lauksaimniecības ekonomikas pamats lielākajā daļā Latvijas novadu.

To apstiprina arī Latvijas Valsts Agrārā ekonomikas institūta (LVAEI) veiktais pētījums ("Stādaudzēšanas kā Latvijas dārzkopības sektora jaunas un dinamiskas nozares attīstības potenciāls un tā izmantošanas risinājumi", 2007-2009) kurā tika secināts, ka pastāv cieša sakarība starp iekšzemes kopproduktu uz 1 iedzīvotāju un vidējiem gada izdevumiem dekoratīvo stādu iegādei. Šobrīd tā ir vienīgā nopietnā pieejamā nozares analīze, un, kaut tā tika veikta jau pirms vairākiem gadiem, nozares analīzes metodika un attīstības tendenču prognozes ir aktuālas joprojām.

2. Dekoratīvās dārzkopības produktu un dzīvo augu tirgus situācija ES valstīs.

Līdzīga situācija ir arī citās Eiropas Savienības valstīs. Dārzkopības nozare saražo 18 % no ES kopējā lauksaimniecības produkcijas apjoma, tai skaitā garšaugus un dekoratīvos augus. Tā kā dārzkopības nozare ietver tādas saimnieciskās darbības kā stādu audzēšana, daudzgadīgu augu audzēšana, dārzkopības pakalpojumi, kapsētu apzaļumošana, dārzkopības produkcijas mazumtirdzniecība, dārzu centri, floristika un ainavu arhitektūra, un nozares apgrozījums pārsniedz 120 miljardus EUR, tā ir viena no svarīgākajām primārās ražošanas un apstrādes nozarēm, kas lielā mērā stimulē ekonomiku Eiropas līmenī, veicinot gan pieprasījumu, gan pievienotās vērtības veidošanu daudzajās saistītajās nozarēs.

Eiropas parlamenta Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejas ziņojumā A7-0048/2014 27.01.2014 par Eiropas dārzkopības nozares nākotni pat īpaši ir atzīmēts, ka papildus jāatbalsta dārzkopības nozares popularizēšana, īpaši akcentējot dekoratīvo augu dārzkopības labvēlīgo ietekmi uz cilvēku veselību un labklājību.

Pēc LVAI izstrādātās metodikas tika veikti vietējā tirgus ietilpības aprēķini. 2011. – 2013. gadā veicot statistikas datu vākšanu pēc LVAEI metodikas, tika aprēķināts un ar nozares pārstāvjiem saskaņots rādītājs, kas raksturo vidējos izdevumus vienam iedzīvotājam dekoratīvo stādu iegādei: ja 2009. gadā tas bija tikai ap EUR 4,50, tad 2013. gadā tas jau ir pieaudzis līdz EUR 7,50 gadā, tas sasauca arī ar

SAB veikto ikgadējo biedru aptauju, kurā norādīts stabila apgrozījuma kāpums 5-7 % robežās lielajām audzētavām un pat līdz 20 % un vairāk mazākām audzētavām pēdējos 2 gados.

Šāds augu patēriņa kāpums sasniegts realizējot speciālas nozares popularizēšanas un veicināšanas aktivitātes un kopējās valsts ekonomikas atveseļošanās rezultātā. Tomēr jāatzīmē ka šis joprojām ir viens no zemākajiem patēriņa līmeņiem Eiropā.

Dzīvo augu un dekoratīvās dārzkopības produktu patēriņš Latvijā un ES

	2007		2013	
	ES	Latvija	Eiropas Savienība	Latvija
Kopējais stādu tirgus	8000 milj. EUR	7.7 milj.	8100 milj. EUR	12.5 milj.
Iedzīvotāju skaits	498 milj.	2.2 milj.	505 milj.	2.2 milj.
Vidējais stādu patēriņš (EUR)	EUR 16	EUR 4.5	EUR 16	EUR 7.5

Avots: Eurostat, AIPH, SAB dati

Šobrīd, kad krīzes zemākais punkts garām, situācija ir stabilizējusies un ir novērojamas stabilas pazīmes, kas liecina par pozitīviem procesiem ekonomikā, ir svarīgi pievērst patērētāju uzmanību dekoratīviem augiem, kas kā zināms uzlabo cilvēku dzīves kvalitāti. Augu un nozares kopumā popularizēšana nepieciešama, lai veicinātu dzīvo augu un dekoratīvās dārzkopības produktu patēriņu Latvijā, tuvinot to Eiropas Savienības vidējam līmenim.

3. Dārzkopības nozares popularizēšanas iespējas

Zināšanu loma par augu daudzveidību nav jāpierāda. Kā zināms augu valsts daudzveidība ir pamats ekosistēmas normālai funkcionēšanai. Sugu daudzveidība apgādā cilvēkus ar resursiem un resursu alternatīvām. Katru dienu izzūd kāda augu

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBĀ

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” 2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2014/14, aktivitāte „Nozares ekspertu ziņojumi”

suga, bet jaunas parādās salīdzinoši lēni un jaunu sugu parādīšanās ir tieši atkarīga no augu sugu daudzveidības. Šajā procesā ļoti svarīgi ir dzīvo augu un stādu patērētāji. Jo zinošāki viņi ir par augu daudzveidību, jo vairāk viņi veicinās dažādu augu izplatību reģionā un jaunu sugu rašanos.

Tāpat sabiedrības informēšana un izglītošana par zaļu, sakoptu vidi, tās veidošanu un vietējās stādaudzēšanas produktu popularizēšana, kas veicina to atpazīstamību, ir būtiska loma gan pozīcijas iekarošanai un nostiprināšanai gan nozares produktu noieta veidošanai vietējā un eksporta tirgos. Savukārt patēriņa mērķtiecīga virzīšana nodrošina iespēju plānot produkcijas ražošanas apjomu un līdz ar to vadīt stādaudzētavu attīstību un nozares izaugsmi kopumā.

Ņemot vērā, ka līdz šim Latvijas stādaudzētavu ražoto produktu nozīmīgāko pieprasījumu veidojusi mazumtirdzniecība, kas neveicina nozares kopumā un tās atsevišķo biznesa vienību attīstību industriālā līmenī, īpaša uzmanība turpmāk pievēršana vairumpieprasījuma veidotāju (eksportētāju, ainavu arhitektu un apzaļumotāju) informēšanai, izglītošanai, kooperācijas veicināšanai.

Sabiedrības informēšanā būtiskāko uzmanību jāpievērš nevis profesionāliem dārzkopjiem, bet tiem kam vajadzīgs padoms, informācija vai iedvesma, lai pārvērstu pat to mazo zemes pleķīti, kas tam pieder par skaistu un ziedošu dārzu. Aktīvāk jāizmanto interneta vide, jo šodien tas ir nozīmīgākais informācijas ieguves avots.

Nedrīkst aizmirst arī par skolas vecuma bērniem un jauniešiem. Tie maksimāli jāiesaista dažādās ar augu valsti saistītās aktivitātēs, jo kā zināms līdzdarbošanās nostiprina zināšanas daudz labāk kā teorētiska mācīšanās. Tikai jāņem vērā ka šīs aktivitātēs jāpasniedz tiem interesantā veidā, ar radošos darbnīcu, konkursu vai jauniešu starpā populāru personu palīdzību.

4. SAB īstenotie un plānotie dārzkopības nozares popularizēšanas pasākumi.

Sabiedrības informēšanai SAB īsteno un plāno īstenot vairākus pasākumus:

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBĀ

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” 2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2014/14, aktivitāte „Nozares ekspertu ziņojumi”

- 1) Organizējam un piedalāmies nozares produkciju popularizējošos pasākumos kā:
- Latvijas stādu parāde, Siguldā
  - Stādu dienas, Jelgavā
  - NBD gadatirgi, Salaspilī
  - Ziedu balle, Rīgas BD
  - Rudens stādu parāde, Jūrmalā, uct.
- Rīkojam informatīvus seminārus. Šo semināru mērķauditorija – stādaudzēšanas galaproduktu vairumpircēji un citas personas, kas iesaistītas patēriņa virzīšanā, piemēram, nozares pasniedzēji, studenti. Semināru mērķis – informēt mērķauditoriju par jaunumiem stādaudzēšanas produkcijas piedāvājumā, modes tendencēm u.c. patēriņa virzīšanai būtiskiem jautājumiem, kā arī veidot ciešākus kontaktus ar produkcijas pircējiem, iegūstot atgriezenisko saikni sadarbības pilnveidošanai;
  - Periodiski sagatavotjam publikācijas, publicēšanai masu mēdijos, tādējādi virzot gan ar nozares produktu patēriņu saistīto modi, gan sabiedrības izpratni par sakoptu vidi un popularizējot vietējas izcelsmes stādaudzēšanas produktu pielietošanu.
  - Sadarbībā ar Sia "Labiē koki" veidojam Latvijā audzētās un pieejamās stādaudzēšanas produkcijas katalogu, kurā ir apkopota informācijai par Latvijas stādaudzētavu pastāvīgo sortimentu. Kataloga mērķauditorija – stādaudzēšanas galaprodukta vairumpircēji.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

- Izmantojot ES struktūrfondu sniegto atbalstu realizējam nozares veicināšanas programmu, kurā iesaistīti gan internetas, gan drukātie mediji. Viena no būtiskām šīs programmas daļām ir arī skolēni, kuriem tiek realizēta būtiska programmas daļa.
- SAB biedri piedalās Bulduru DV kvalifikācijas eksāmenu komisijas darbā.
- SAB pārstāvis regulāri pameklē Nozares ekspertu padomes, VAAD, LOSP dārzkopības grupas, ZM un citu valsts un nevalstisko organizāciju darba grupas kas saistītas ar nozari.
- SAB regulāri sniedz atzinumus un priekšlikumus dažādu likumprojektu, MK noteiku un citu likumdošanas aktu izstrādē.

Turklāt apzinoties ar nozari saistītās problēmas, biedrība aktīvi strādās pie to turpmākas apzināšanas un risināšanas, un ņemot vērā stipri ierobežotos resursus, nepieciešamības gadījumā iesaistīs arī komercstruktūras, valsts un nevalstiskās organizācijas, kā arī citu palīdzību, lai kopīgiem spēkiem atvieglotu darbu nozarē strādājošiem un celtu tās prestižu.

Nozares ziņojums sagatavots 12.10.2014.

/SAB valdes priekšsēdētājs Andrejs Vītoliņš/

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” 2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2014/14, aktivitāte „Nozares ekspertu ziņojumi”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests